Publicatie : De Filmkrant
Datum : 28 feb 2017
cm2 : 282
Pagina : 17
Advertentiewaarde : € 1.168,00
Regio : Nederland
Frequentie : 11x per jaar
Oplage : 30.000

Dolgelukkige buschauffeur

In zijn twaalfde speelfilm zet Jim Jarmusch dramatiek en ironie rigoureus buitenboord. *Paterson*, te zien op het IFFR, is een verstilde lofzang op de schoonheid van het alledaagse.



Wie of wat is Paterson? Laten we het Wikipedia vragen: 'Paterson is een stad in de Amerikaanse staat New Jersey en telt 147.754 inwoners. Het is hiermee de 138ste stad in de Verenigde Staten.'

Hmm.

Paterson is ook de twaalfde speelfilm van Jim Jarmusch, gefilmd in Paterson, NJ, te zien tijdens het Filmfestival Rotterdam. Recensenten schrijven nogal eens dat een stad in een film uitgroeit tot een personage. Als Paterson, NJ bij Jarmusch al een personage wordt, dan is het een uiterst bescheiden personage dat zichzelf niet de moeite waard vond om zich mooi aan te kleden of op te tutten voor de camera.

Paterson, NJ was net niet de woonplaats van William Carlos Williams, die huisarts en kinderarts was in Rutherford, tien mijl verderop. Williams (1883–1963) was tevens een vooraanstaande dichter, die samen met zijn studievriend Ezra Pound vorm en richting gaf aan het Amerikaanse modernisme.

In 1926 schreef Williams het 86-regelige gedicht *Paterson*. Geïnspireerd door de wijze waarop James Joyce zijn geboorteplaats Dublin had geportretteerd in zijn modernistische meesterwerk *Ulysses*, wilde Williams een ode brengen aan zijn eigen regio. Drie decennia later zou hij dit sleutelwerk uitbreiden tot een episch gedicht in vijf boekdelen.

Het oerspronkelijke gedicht *Paterson* bevat veel mooie regels, waaronder deze: 'Say it, no ideas but in things.' Het benoemen van dingen in plaats van ideeën was niet minder dan een opdracht die Williams zichzelf oplegde. In de cinema kennen we deze opdracht ook, als 'show, don't tell'. Sinds zijn minimalistische debuut *Permanent Vacation* heeft Jarmusch dit principe eigenlijk altijd met verve in praktijk gebracht.

Maar wie of wat is Paterson nou? In de film *Paterson* is Paterson de naam van de hoofdpersoon uit Paterson, NJ – onderkoeld maar aimabel vertolkt door Adam Driver. Zou het toeval zijn dat zijn personage een 'bus driver' is? Vast niet, want Jarmusch is dol op dit soort associatieve grapjes. Soms is dat bere-irritant – zoals het tot vervelens toe herhaalde "I scream for ice cream" van Roberto Benigni's typetje in *Down by Law* – maar in *Paterson* valt alles op zijn plek. Wat mooi uitkomt in een film die gaat over mensen die al helemaal op hun plek zijn. Zonder dramatiek en zonder ironie mag Paterson oprecht tevreden wezen met zijn betrekking als buschauffeur in Paterson, NJ. Hij is dolgelukkig met zijn mooie vrouw Laura, die alles in huis voorziet van kekke zwart-witte decoraties. Laura is ook dolgelukkig met de kalme Paterson en bewondert de gedichten die hij schrijft onder werktijd.

Laura droomt over het hebben van tweelingen – die opmerkelijk vaak opduiken in Jarmusch' film – maar ze vindt haar leven ook mooi met hond Marvin. Wiens naam natuurlijk weer verwijst naar Jarmusch' idool, de acteur Lee Marvin. Terwijl Jarmusch in het overambitieuze vampierendrama *Only Lovers Left Alive* regelmatig uit de bocht vloog met alle (pop)culturele referenties, komt zijn filmische commentaar in *Paterson* goed van pas. Zijn hoofdpersoon is namelijk geen open boek. En dan is het handig dat Jarmusch nadrukkelijk laat zien dat vijf delen van Williams' *Paterson* heel onnadrukkelijk in de kast staan bij de buschauffeur.

Als we Paterson, zijn warmbloedige vrouw, zijn poëzie verslindende hond, zijn in herhaling vervallende barvrienden en zijn eindeloos ouwehoerende buspassagiers een week lang gevolgd hebben weten we dit: Paterson is een dichter.

Of zijn gedichten goed zijn of slecht, dat doet er niet toe. Want die gedichten, die zijn van hem: zijn observaties, zijn woorden. Observaties en woorden die in hun onnadrukkelijkheid een lofzang zijn op de schoonheid van het alledaagse.

FRITZ DE JONG ★★★★½

Paterson VERENIGDE STATEN, 2016 | REGIE JIM JARMUSCH | 118 MINUTEN | MET ADAM DRIVER, GOLSHIFTEH FARAHANAI, NELLIE | TE ZIEN OP HET IFFR EN VANAF 9 FEBRUARI | EYE PRESENTEERT DAARNAAST ZES GEDIGITALISEERDE JARMUSCH-FILMS DIE DOOR HET HELE LAND TE ZIEN ZIJN



alleen voor intern/eigen gebruik